

పొడుపు కథలు

ప్రతి భాషలో లిఖితంకానట్టి జానపద సాహిత్యం ఉంది. ఆ నోటా, ఈ నోటా జాలువారి పరవళుతోక్కి పరవశింపచేసేది ఈ జానపద సాహిత్యం. మన తెలుగు భాషలో జానపద సాహిత్యం పాటలు, కథలతో పాటు పొడుపు కథలను అంతర్భాగంగా చేసుకుని పిరాజిల్లుతూ ఉంటుంది.

ఈ "పొడుపు" వెంట "పిడుపు" తో శోభాయమానంగా పిల్లలలో విజ్ఞానాన్ని, జ్ఞాపకశక్తి, లోకజ్ఞానం పెంపొందించి వారి బుద్ధి వికాసానికి తోడ్పడటానికి మన పెద్దలు కనిపెట్టిన అతికమ్మని అమృతగుళి కలే ఈ పొడుపు కథలు.

వీటికి సంస్కృత నామము "ప్రవేశిక / ప్రవర్ణిక" - అనగా గూఢార్థములు కల కావ్య విశేషములు అని అర్థం.

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

రెండు అర్ధాలు, లేక సిగూఢార్థము కలిగి, చమత్కారంతో సిండి,
రమణీయ అర్ధాలు పొంది ఎదుటివారి మెదడుకి మేత పెట్టేవంటివి మన
పొడుపు కథలు.

ఈ పొడుపు కథలకు వస్తువులు మన చుట్టూ ఉండే ప్రకృతిలోని పక్షులు,
పండ్లు, కాయలు, క్రిమికీటకాలు, ఆకాశం, చంద్రుడు, సూర్యుడు,
మనుషులు, వారి వృత్తులు, నానారకాల స్వరూపాలు, స్వభావాలు.
వీటిలో వచనంలో ఒదిగినవి కొన్ని ఐతే, పద్యరూపంలో ప్రాసతో
ఒదిగినవి కొన్ని, గీతాల్లో మరీ కొన్ని, తత్వాలలో మరీ కొన్ని. వీటి
గురించి ఎంత చెప్పినా మదికి మోదమే కలగుతుంది.

పొడుపు కథలకు ఉన్న గొప్ప సుగుణం ఏమిటంటే, ఇవి పిన్నవెంటనే
మనసుకి ఆలోచనలు కలిగించి, వివేచన పెంపొందించి వాటి పొడుపు
ఎలాగయినా విప్పాలి అనే జిగ్జాస పుట్టిస్తాయి.

పొడుపుకథల చరిత్రకి వస్తే వీటిలో కొన్ని అతి ప్రాచీన కాలం నుంచి,
మన కావ్యాల్లో కథల్లో ఇమిడిపోయి ఉన్నాయి. ఉదాహరణకి కాశీ మజిలీ కథలే
తీసుకోండి. అందులో మనకు కావలసినన్ని పొడుపు కథలు ఉన్నాయి.

మన తేటతెలుగులో లెక్కకు మిక్కిలిగా ఉన్న పొడుపుకథలు భాష
భావం ఒకదాని వెంట ఒక పోటీ పడి పరుగులు పెడుతున్నట్టుగా -
ప్రశ్నించే విషయాన్ని, బహుపసందుగా రూపకల్పన చేసి,
కొసమెరుపుగా వాటి పొడుపు తెలుపుతూ ఉంటాయి.

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

చిన్నప్పుడు ఎప్పుడో, పిన్న ఈ పొడుపు కథలని ఈ సంకలనంలో
పొందు పరచటానికి ప్రయత్నం మొదలు పెట్టాను.

నాకు ఈ పొడుపు కథలు సంకలనం చేయాల్సి అని అలోచన రావటానికి
మా అమ్మమ్మ గారు కాశీభట్ల కమలమ్మ గారు, మా ఐదుగురు
మేన మామలు, పెద్దమ్మ - సుబ్బమ్మ గారు , చిన్నమ్మ - శాంత / లతీత
గారి పేర్లు ముందుగా చెప్పుకోవాలి. మా చిన్నప్పుడు పిల్లలందరికీ
పొడుపు కథలు వేసి, "క" భాష నేర్పించి మా బుద్ధి
పి క సింపచేసినందుకు సదా కృతజ్ఞుడిని.

మీ సలహాకు ఎల్లవేళలా ఆహ్వానం. ఏదన్నా తప్పులు ఉంటే సహృదయంతో
సరిదిద్దమని పిన్నపము. ప్రస్తుతానికి నాకు తెలిసిన, గుర్తు ఉన్న చాలా
కొన్ని పొడుపు - పిడుపు లు వ్రాస్తున్నాను. మీకు తెలిసినవి ఏవన్నా ఉంటే
పంపించండి, సంతోషంగా ఈ సంకలనంలో అమరుస్తాను.

మీ వంశీ

గోడ మీద బొమ్మ
గొలుసుల బొమ్మ
వచ్చే పోయే వారికి
వడ్డించే బొమ్మ

- తేలు

నేల మొలవని తుంగ
కుమ్మరి వాడు చెయ్యని కుండ
చాకతి వాడు చెయ్యని చలువ
వాన కురవని నీళ్ళు

- కొబ్బరి కాయ

సూర్యుడు చూడని గంగ
చాకతి ఉతకని మడుగు

- కొబ్బరి కాయ

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

ఇంటి కి వెనక ఇంగువచెట్టు
ఎంత కోసినా గుప్పెడు కాదు

- పొగ

రాజ వారి తోటలో
రోజాపూలు
చూసే వారే గాని
కోసేవారు లేరు

- నక్షత్రాలు

చింపిరి చింపిరి గుడ్డలు
కానీ ముత్యాలవంటి బిడ్డలు

- మొక్కజొన్నపొత్తి

పొంచినదెయ్యం
పోయినచోట ప్రత్యక్షం

- నీడ

www.maganti.org

email: contact@maganti.org

Vamsi M Maganti

చెయ్యసి కుండలో పొయ్యసి నీళ్ళు
పెయ్యసి సున్నం తీయ్యగ ఉండు

- కొబ్బరి కాదు

వేసింది ఏమీరా తీసింది ఏమీరా
వేలుపెట్టి వాసన చూసింది ఏమీరా

- వేసింది సానరా , తీసింది చెక్కరా
వేలుపెట్టి వాసన చూసింది గంధం రా

చిన్న కంచం, పెద్ద కంచం
నూక బువ్వ , నూరు బొట్లు

- చంద్రుడు, మబ్బు, నక్షత్రాలు, వాన

దేహమెల్ల కళ్ళు, దేవేంద్రుడు కాడు
నర వాహన మెక్కు, నడువలేడు
తనకు ప్రాణము లేదు, ఇతర జీవుల జంపు
దీని భావమేమి తిరు మలేశా

- చేపలు పట్టే వల

నాలుగు కాళ్ళ నటారి
తోక లేని తొటారి

- మంచం

తలయు తోక కలదు, నాలుకయును లేదు
కండ్లు రెండు కలవు, కానరాదు
పట్టిచూచినంత, ప్రాణము లేదురా
పిశ్యదాభి రామ పినురపేమ

- పాము కుబుసం

అంక పొంకాలు లేనిది

- శివ తింగం

అంగట్లొ ఉంటాను
అంగీ ఇంట్లో పిప్పుతాను
ఎవరన్నా పట్టుకుంటే
నూతిలో దూకుతాను

- అరటి పండు

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

అంగట్లో పెట్టి అమ్మేది కాదు
తక్కెట్లో పెట్టి తూచేది కాదు
అది లే కుంటే పండగే జరుగదు
- ఆవు పేడ

అంగుళం గదిలో అరవై మంది
- అగ్గి పెట్టె

అడవి లో మాను ఎంత కోసినా ఎదు గుతుంది
- జుట్టు

అడ్డంగా కోస్తే చక్రం, సిలువుగా కోస్తే శంఖం
- ఉల్లి పాయ

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

అడ్డ గోడ మీద ముద్ద పప్పు
అటు తోసినా పడదు. ఇటు తోసినా పడదు
- ఎద్దు మాపురం

అణా కాణి మేక , దాని బొచ్చు నువ్వు పీక
- బెంకాయ పీచు

అంద మున అప్పన్న , మాతి లాగి నాకన్న
- మాపిడి పండు

అర్ల రూ పాయి మేక , దాని సంక నువ్వు నాక
- అన్నం తినే పళ్ళెం

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

అంబులో పుట్టింది, జంబులో పెరిగింది
అరచెయ్యకొచ్చింది, అంతరించిపోయింది
- పేను

ఆకాశం అప్పన్న, నేల దుప్పన్న
ముడ్డి పిసుకన్నా, మూతీ నాకన్న
- మామిడి పండు

ఆకు అల ము కాదు కాసి ఆకు పచ్చన
కాయసున్నం కాదు కాసి నోరు ఎర్రన
- చీలుక

ఆకాశం లో అరవై గదులు, గదికి ఒక సిపాయి
- తేనె పట్టు

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

కిట కిట తలుపులు
కిటారి తలుపులు
ఎప్పుడు తీసిన చప్పుడు కావు
- కను రెప్పలు

కానరాని అడవిలో నీళ్ళు తేని మడుగు
నీళ్ళు తేని మడుగులో కానరాని నీళ్ళు
- ఆకలి

కిందొక పలక
పైనొక పలక
పలకల నడుమ
మెలికల పాము
- నాలుక

చిటారు కొమ్మన మిథాయి పొట్లం
- తేనె పట్టు

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti

తండ్రి గరగర, తల్లి పీచు పీచు
బిడ్డలు మణి మాణి క్యాలు
- పనస పండు

తామర కమలం మీద కలువ పువ్వులు
కలువ పువ్వుల కింద సంపెంగ పువ్వు
సంపెంగ పువ్వు కింద దొండపళ్ళు
దొండపళ్ళలో మల్లె మొగ్గలు
- మొహము, కళ్ళు, ముక్కు, పెదవులు, పళ్ళూ

పిల్లీకి ముందు రెండు పిల్లులు
పిల్లీకి వెనక రెండు పిల్లులు
పిల్లీకి పిల్లీకి మధ్య ఒక పిల్లీ
మొత్తం పిల్లలెన్ని?
- మూడు

గాలి కంటే వేగం కలది
- మనస్సు

గడ్డి కంటే దట్ట మునుది
- చింత

సిద్దలోనూ కళ్ళు మూయసిది
- చేప

పుట్టి కూడా చేతనత్వం లేసిది
- గుడ్డు

రూపం ఉండీ వృదయం లేసిది
- రాయి

అక్కడెక్కడో తప్పెట కొడితే
అంతకు తగులు, ఇంతకు తగులు
చెరువులో ఉండే చేపకు తగులు
గాళ్ళలో ఉండే గొడ్డుకు తగులు
బాలింతకు తగులు

- పసుపు

నున్నటి బండ మీద
నూగులు ఎండబోస్తే
నాలుకలేసి పాము
నాక్కొసి పోయె

- మంగళి కత్తి

అంతులేసి చెట్టుకు
అరవయినాలుగు కొమ్మలు
కొమ్మకు కోటి పువ్వులు
పువ్వుల్లో రెండే కాయలు

- ఆకాశం, చుక్కలు, సూర్యుడు, చంద్రుడు

ఉద్యోగం సద్యోగం లేదు
ఊరంతా వ్యాపకమే - తీరికే లేదు
- శునకం

పండుకాని పండు - పసిడి వెన్నెల చెండు
పువ్వు కాని పువ్వు - పూసుకుంటే నవ్వు
కర్ర కాని కర్ర - కరివేపాకు జుర్రు
గొడుగు గాని గొడుగు - కొరకరాని పిడుగు
- విభూతి పండు, కుంకుమపువ్వు, జీలకర్ర, కుక్కగొడుగు

పుట్టించువాడు
పుట్టించుదానికీ
తాళి కట్టినవాడు
తగవుల తండ్రికి తండ్రి
- బ్రహ్మ

పచ్చనీ పెట్టెలో విచ్చుకోనుంది
తెచ్చుకోబోతేను గుచ్చుకుంది
ఎంత గుచ్చుకున్నాకాసి - ఏమున మరి గాసి
తెచ్చుకో మాను - మెచ్చుకో మాను
- మొగతీచెండు

కాటిలో కాలాను, చాపిట్లో చచ్చాను
రోట్లో రుబ్బురాయికి తగిలి
రోషాసికి వచ్చాను
- సున్నం

వంకర టింకర - శౌ
వాసి తమ్ముడు - అ
నల్లసిపిల్లా - మి
నాకే పిస్తావు - తే
నాలుగు కాళ్ళ - మే
- శౌంఠి, అల్లం, మీరియం, తేనె

క థలన్నీ వెతలామె
కాపురం మెండామె
సిన్న చచ్చిన కుందేలే
నేటికి కూ రామే

- కొమ్మ తోటకూర

నడిచి పోయే నల్ల రాతీకి
నాలుగే తింగాలు

- గేదె

సుర సుర కత్తులు
సురారీ కత్తులు
రాజులు తెత్తురు
రాణుల కిత్తురు

- మొగతీ పూవు

నల్లసి పండు
పుల్లగ నుండు

- చింత పండు

ఎండిన బాపిలో
పిల్లల గంతులు

- పేలాలు

ఒళ్ళంత గిచ్చులు
కారాకు పచ్చన
కండంత తీయ్యన

- సీతాఫలం

చుట్టూ కంప
కంపలో వెంకు
వెంకులో శంఖు
శంఖులో తీర్థం

- టెంకాయ

గడంత సాసికి
ముంతంత కొప్పు
- జొన్నకంకి

చూడ కళ్ళూ లేవు
నడవ కాళ్ళూ లేవు
భుజమెక్కి చేతులు
పట్టు కుంటాడు
- చొక్కా

మంచంకింద మావయ్య
సంతకి వెళదాం రావయ్య
- చెప్ప

కటకట రాముల కడుపులో పుడితీ
ఎమ్మై పుడితీ - ఏం సుఖపడితీ
ఆడదాసితో దెబ్బలు తింటి
ఆగ కుండా పోయి అగ్గిలో పడితీ
- పిడక

శివరాత్రికి జీడికాయ
ఉగాదికి ఊరగాయ
- మామిడి పిందె

ముక్కుమూరెడు
సిగబారెడు
- వరిగింజ

మూడు కన్నుల వాడు ముక్కంటి కాడు
తలకు పిలక ఉండు తాత కాడు
తాత గుడికి పోవ తలకాయ పగితె రా
ఎవరు వారు ?

- కొబ్బరి కాయ

బుద్ధి తెదు కాసి బుద్ధినేర్పింతు
తోక కలదు కాసి మేక కాను
నోరు లేదు కాసి పరజీవిసి కాను
ఎంచుడయ్యా రూపు నేనెవరిసి

- తాటాకు గ్రంథం

బారసిడిపి ఉన్నా ఫణి రాజుసి కాదు
పొడవు చారలున్నా పుతీసి కాదు

- పొట్లకాయ

ఊరు కున్నది ఏది రా - ఊగులాడేది ఏది రా
కాళ్ళసందున ఏమి రా - కమ్మకొచ్చేది ఏది రా
ఊరు కున్నది ఆవు రా - ఊగులాడేది దూడ రా
కాళ్ళసందున చెంబు రా - కమ్మకొచ్చేపి పాలు రా

ఇక్కడ ఉండవు అక్కడ ఉండవు
దొర వారి తోటలో ఉండవు
తింటే తీసి ఉండవు
ఉమిస్తే గింజలు ఉండవు
- వడగళ్ళు

Keywords: Telugu lo Podupu Kathalu, Chinna Pillalu, Podupu - Vidupu, Vadagallu, Potlakaya, Tatakuru Grandham, Kobbari Kaya, Pidaka, Jonna Kanki, Sitaphalam, Chintapandu, Koyya Totakura, Chokka, Cheppu, Pelalu, Eddu Moopuram, Aggi pette, Manassu, Kanu Reppalu, aakali, tata

www.maganti.org
email: contact@maganti.org
Vamsi M Maganti